

ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΕΚ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

SCRIVANO PUBBLICO

Ὁς τύπος, ὡς ἐπάγγελμα, ὡς θέαμα — ἀπὸ τὰ πλέον παράξενα. Ὡς βιοπαλαιστής τοῦ ὑπαίθρου, ἀληθινὴ τραγωδία. Ἄλλοτε ἦσαν πολλοί. Τοὺς ἐβλεπερ ἐγκαθιδρυμένους εἰς τὰ τρίστρατα τῆς ἀγορᾶς, ἀπ' ἔξω εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, εἰς τὴν παραλίαν, παρὰ τὸ θέατρον, εἰς τὰς πολυόχλους συνοικίας, ὅπου συγκέντρωσις καὶ πληθυσμός. Τώρα ἢ σιλούετες των ἐκλείπουν ὁλονέν. Τοὺς σαρώνει ὁ πολιτισμός, ὅπως τὰ σκουπίδια καὶ τὰ ἄχρηστα πολυκαιρισμένα πράγματα.

Εἰπῆτε τον ὅπως θέλετε: δημόσιον γραφέα, ἐπιστολογράφον, ἀναφορογράφον, μεταφραστήν! Εἶνε λίγο ἀπ' ὅλα. Ἐνα εἶδος πειναλέου Πτωχοπροδρόμου τῶν γραμμάτων. Κυρίως ὁμως ἕνα ἐλεεινὸν κοινωνικὸν ναυάγιον, ἕνα κουρέλι τῆς ζωῆς. Ἐνα κουρέλι τυλιγμένον μέσα σὲ ἄλλα κουρέλια ἐπίσης ἀξιοθρήνητα. Τὸ 'ψηλό του τὸ καπέλλο — τὸ ἀπαιτεῖ, βλέπετε, ἢ ἀξιοπρέπεια (!) τοῦ ἐπαγγέλματος — τσαλακωμένο, ξεγδαρμένον ὡς ἀπὸ ψωρίασιν. Τύφλα νᾶχουν τὰ 'ψηλὰ τῶν ἀθηναίων ἀμαξάδων καὶ ἐκεῖνα τῶν μόρτηδων

νεκροπομπῶν. Τὸ ἐπανωφόρι του, ξεθωριασμένον, πνέον τὰ λοιόστια, εἰς κατάστασιν ἀποσυνθέσεως. Ὁ λαίμοδέτης του, πάλαι ποτὲ μαῦρος, λαμποκοπῶν . . . ἀπὸ λίγδαν. Τὸ πανταλόνι του, μισοπεθαμμένον καὶ αὐτὸ, χιλιομπαλωμένον, παλαίει τὸν ἔσχατον περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα. Ἡ τρύπεζ τῶν παπουτσιῶν του, ὡς τόσα ἀνοικτὰ στόματα, ἐκπέμπουν, θαρρεῖς, γοεράς κραυγὰς σπαραγμοῦ καὶ ἀπελπισίας.

Αὐτὴ εἶνε ἡ ἐξωτερικὴ σιλουέτα των. Κοινὴ εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ἐπαγγελματίας τοῦ εἴδους. Διότι, ἂν παραλλάσσουν αἱ φυσιογνωμίαι, ὁ τύπος εἶνε ὁ αὐτός. Ὁ ἕνας ἀντιγραφὴ τοῦ ἄλλου. Χυμένοι ὅλοι στὸ ἴδιο, νομίζεις, καλοῦπι. "Ἄμα περιεργασθῆς ἕνα, ἔχεις τὴν εἰκόνα καὶ τὸ μαρτυρολόγιον ὄλων τῶν ἄλλων.

Φαντασθῆτε τώρα ἕνα γεροντάκι, ποῦ τὸ ἐκύρτωσαν τὰ χρόνια καὶ τὰ βάσανα, ρικνόν, σκελετωδές, ξεδοντιασμένον, μὲ σουφρωμένα τὰ μάγουλα, πετσί καὶ κόκκαλο. Ἡ ὄψις του σὰν ἀπὸ ὄχρα ξεθαμμένη. Στραπατσαρισμένον ἀπὸ τὰ νύχια, θαρρεῖς, τῆς δυστυχίας. Πίσω ἀπὸ ἕνα τραπεζάκι ἐτοιμόρροπον, τοποθετημένον εἰς κάποιαν εὐσπλαχνικὴν γωνίαν τοῦ δρόμου, σκεπασμένον τάχα ἀπὸ ἕνα κάλυμμα ποντικοφαγώμενον, μ' ἕνα καλαμάρι τρισάθλιον ἐπάνω καὶ δυὸ-τρεῖς κονδυλοφόρους σκουριασμένους — κάθεται εἰς τὸ ἀρθρτικόν καὶ τρικλιζόν κάθισμά του, σιωπηλός, ἀκίνητος, σκυμμένος εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὸν πόνον του, ξένος καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὴν βοήν τοῦ διερχομένου πλήθους. Τὸν χειμῶνα τὸν δέρνει τὸ παγοδόρι, ἡ βροχὴ, ἡ ὑγρασία. Τὸ καλοκαίρι τὸν λυώνει ἡ ζέστη. Ἄλλ' αὐτός, ἀπὸ πρωτὶ-πρωτὶ, ἕως τὸ βράδυ, μένει ἐκεῖ, καρφωμένος εἰς τὴν θέσιν του. Καὶ περιμένει νὰ τοῦ φέρῃ ἡ τύχη τοὺς πελάτας καὶ τὸ ψωμί τῆς ἡμέρας.

Εἰς αὐτὸν θὰ καταφύγῃ ἡ μοδιστρούλα τῆς γειτονιάς νὰ τοῦ γράψῃ τὸ ραβασάκι εἰς τὸν καλόν της. Ἐκεῖ θὰ τρέξῃ τὸ χασαπόπουλο νὰ τοῦ ὑπαγορεύσῃ τὸ ἄχ-βάχ τῆς φωτιάς, ποῦ τὸν ἔκαψε ἡ ἀντικρυνὴ κουζίνα μὲ τὰ φλογερά της μάτια. Αὐτὸς θὰ δεχθῇ τὴν πτωχὴ γρηούλα, ποῦ ἔρχεται μὲ ραγισμένη καρδιὰ καὶ βουρκωμένα μάτια νὰ στείλῃ τὴν εὐχὴ καὶ τὴ λαχτάρα της στὸ ξενιτευμένο παιδί της. Αὐτὸς θὰ διερμηνεύσῃ ἐπὶ τὸ μελοδραματικώτερον τὰ τρυφερὰ παράπονα τῆς ἀπλοϊκῆς κόρης εἰς τὸν σκληρόκαρδον ἀρραβωνιαστικόν της, ποῦ τὴν ἐξέχασε τόσες ἡμέρες. Αὐτὸν θὰ ἐπιφορτίσῃ ἡ πλύστρα νὰ τοῦ καταστρώσῃ τὴν σημείωσιν τῆς μπουγάδας ποῦ θὰ στείλῃ εἰς τὸ γειτονικὸ ἀρχοντόσπιτο. Αὐτὸς θὰ φιλοτεχνήσῃ τὴν συγκινητικὴν ἐπιστολὴν τοῦ νεαροῦ σπουδαστοῦ, ποῦ θὰ ζητήσῃ εὐχὰς καὶ . . . χαρτζιλίκι ἀπὸ τὸν πατέρα του στὸ χωριό.

"Ὅλοι οἱ καῦμοί, τὰ βάσανα, αἱ ἐκχειλίσεις τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ πόνου, εὐχαί, ἐλπίδες, ἀγωνίαι, τρυφερότητες, ἀντιζηλίαι, δάκρυα, ἱκεσίαι, μυστικά, ἀνοησίαι, δρμαὶ εὐγενεῖς καὶ πόθοι χυδαῖοι, ὅλαι αἱ συγκινήσεις τοῦ πτωχοῦ ἀγραμμάτου λαοῦ θὰ περάσουν καὶ θ' ἀποκρυσταλλωθοῦν ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς πέννας του. Καὶ αὐτός, σοβαρός, συνωφρωμένος, μὲ ὕφος ἐπίσημον, ἀφοῦ ἀκροασθῇ μὲ ἱερὰν προσήλωσιν, μισοκλείων τὰ κουρασμένα μάτια ἔπισω ἀπὸ τὰ θαμπὰ

καὶ σκονισμένα ἴματογιᾶλια του — θὰ καταστρώσῃ εἰς τὸ χαρτὶ κάθε λύπην ἢ χαρὰν, κάθε σκέψιν γελαστὴν ἢ πένθιμον, κάθε χονδροκοπιὰν ἢ ἀνοησίαν, θὰ τὰ κτενίσῃ, θὰ βερνικώσῃ τὰς λέξεις, θὰ τορνεύσῃ τὰς φράσεις, θὰ τὰ φορμάρῃ εἰς τὸ καλαπόδι τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ. Ἐπειτα θὰ τὰ διαβάσῃ εἰς ἐπιήκοον τοῦ χάσκοντος πελάτου, ὃ ὁποῖος συχνὰ δὲν ἔννοεῖ τίποτε ἀπὸ τὴν στρυφνὴν δασκαλικὴν φρασεολογίαν. Ἄλλ' ἔκεινος φροντίζει νὰ τοῦ μεταφράξῃ τὰς σχολιάς περιόδους εἰς τὸ χυδαῖον ἰδίωμα. Καὶ ὁ πελάτης, εὐχαριστημένος, παίρνει τὸ γράμμα καὶ τοῦ ἀφήνει μερικὰ σολδιά, μᾶλλον ὡς ἐλεημοσύνην παρά ὡς πληρωμὴν. Ἐνίοτε ὁμως περνᾷ ἡ ἡμέρα ὅλη, χωρὶς νὰ ἐμφανίζεταί κανεὶς. Καὶ αὐτὸς περιμένει, νηστικὸς πολλάκις, τουρτουρίζων ἀπὸ τὸ κρῦο, φηγόμενος ὑπὸ τὸ θερινὸν καῦμα, λιγωμένος ἀπὸ τὴν πείναν. Καὶ δοκιμάζει τὸ μαρτύριον τοῦ Ταντάλου, ἀν τύχῃ νὰ τὸν εἰρωνευθῇ ἡ κνίσσα τοῦ ἀντικρυνοῦ μαγειρίου.

Ὅταν βραδυάσῃ, τοποθετεῖ τὸ αὐτοσχέδιον γραφεῖον του εἰς κάποιον πλησίον ἐκεῖ παράμερον ὑπόστῃον ἢ εἰς κανὲν γειτονικὸν μπακάλικον, καὶ φεύγει, σιωπηλός, σκυφτός, βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του, διὰ νὰ ξεκουρασθῇ εἰς τὸ βάθος τίς οἶδε ποίας τρώγλης σκοτεινῆς καὶ ῥυπαρᾶς μέσα εἰς τὰ λαβυρινθώδη στενοσόκακα τῆς ἰταλικῆς μεγαλοπόλεως.

Κάποτε, ἐξαφανίζεται ἐπὶ δύο, ἐπὶ τρεῖς, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Εἶνε ἄρρωστος τάχα; Τὸν ἐτσάκισεν ἡ πείνα ἴσως; Μήπως τὰ ἐτίναξε ἀπὸ τὸ νυκτερινὸν ξεπάγιασμα; Ποιὸς ξεύρει. Κανεὶς δὲν ἐρωτᾷ οὔτε φροντίζει διὰ τὰ ἔμψυχα αὐτὰ φρόκαλα τῆς ζωῆς. Φεύγουν ὅπως ἦλθαν. Ἀπὸ τὸ χάος εἰς τὸ ἄγνωστον.

Εἰς τὴν θέσιν του ὁμως, ἡ ὁποία θὰ μείνῃ ἀδέσποτος — res nullius, θὰ παρουσιασθῇ ἓνα πρῶτ' κάποιος ἄλλος δυστυχισμένος συνάδελφος μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ primo occupandi. Θὰ ἐνθρονισθῇ εἰς τὸ ἴδιον κάθισμα, σοβαρός, ἀμίλητος, συννεφιασμένος τὴν ἐκφρασιν, μὲ τὰ αὐτὰ σοσιακώματα τῆς συμφορᾶς εἰς τὴν μορφήν καὶ τὸ ἔνδυμα, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ μαρτύριον καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἀχάριστου ἐπαγγέλματος τοῦ δημοσίου γραφέως.

Νεάπολις, Ἀπρίλιος τοῦ 1906

ΣΑΤΑΝΑΣ

Στοιχειωμένο καρᾶβι

ΜΑΤΑΙΑ μὲ κράζουν ἢ ἀκτὲς κ' οἱ τόποι μὲ καλοῦνε,
στὴς πολιτεῖες μάταια μὲ σπρώχνουν πρῶμα ἢ αὔρες.
Τραβῶ ἀνοιχτά. Τὰ μάτια μου λιμάνι δὲν θὰ ἰδοῦνε,
μαῦρα ἔχω βάψει τὰ πανιά καὶ τῆς ἀντένες μαῦρες.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ